

Doug Batchelor

A Szentháromság

Csodálatos tény

A tudomány azt állítja, hogy a fényt három alapsugár- illetve hullámhosszcsoport alkotja. Teljesen különböznek egymástól, és önmagában egyik sem képes létrehozni fényt. Külön-külön mindhárom sugárnak megvan a maga saját szerepe. Az első létrehoz, a második megvilágít, a harmadik beteljesít. Az első sugarat gyakran nevezik láthatatlan fénynek, amelyet valóban sem látni, sem érezni nem lehet. A második látható és érezhető is. A harmadik bár láthatatlan, de hőérzetet kelt.

A fényhez hasonlóan a mi „egy Istenünk” is három különböző személyben jelenik meg: Atya, Fiú és Szentlélek. *„Mert hárman vannak, akik bizonyosságot tesznek a mennyben, az Atya, az Ige és a Szentlélek: és ez a három egy.”* (1Jn 5:7)

A legfelemelőbb téma

Kevés tantétel váltott ki szenvedélyesebb vitát a keresztények körében, mint a Szentháromság témája. Egyházzsakadást, de még háborúkat is eredményezett ez a vitapont, amely Isten természetét érinti.

A zűrzavar nem új keletű, hiszen az ember a teremtés óta szorgalmasan kutatja, hogy megértse és megmagyarázza Isten személyét. Jób könyvében Czófár mindannyiunk szívéből kiált, amikor ezeket a szavakat szólja: *„Az Isten mélységét elérheted-e, avagy a Mindenhatónak tökéletességére eljuthatsz-e? Magasabb az égnél: mit teszel tehát? Mélyebb az alvilágnál; hogy ismerheted meg?”* (Jób 11:7-8)

John Wesley hozzászól: *„Mutass nekem egy férget, ami képes megérteni az ember mibenlétét, és akkor mutatok neked olyan embert, aki képes megragadni az isteni Szentháromság lényegét!”*

A Mindenható lényének tanulmányozása kétségkívül mindent felülmúló téma, amelyet halandó valaha is megkísérelt felfogni vagy szemlélni. Bármely más területnél mélyebb, szélesebb és átfogóbb, hiszen Isten önmagát úgy nyilatkoztatja ki, mint örökkévaló és tökéletes erőt, mindentudót és mindenütt jelenvalót.

„Mert amint magasabbak az egek a földnél, akképpen magasabbak az én utaim utaitoknál és gondolataim gondolataitoknál!” (Ésa 55:9) Véges emberi elme soha nem lesz képes teljesen megérteni mindent az örök Istenről. Ez a próbálkozás hasonló ahhoz, mintha erőltlen lábainkkal a csillagokig akarnánk ugrani. Ezért Isten személyéhez mély alázattal, hódolattal, saruinkat lábunkról leoldva tudunk csak közeledni. Ahogyan Mózes tette az Úr jelenlétében az égő csipkebokornál, *„mert a hely, amelyen állsz, szent föld”* (2Móz 3:5). Titokzatos és szent lénye előtt mi is csak a szárnyaikkal magukat befedező angyalokhoz hasonlóan jelenhetünk meg. Előzetes elméleteinket, véleményünket és sajátos gyakorlatunkat félretéve egyenesen Isten Szavához mehetünk, és megtudhatjuk, hogyan nyilatkoztatja ki önmagát. Soha ne felejtjük el, hogy egyedül az Isten képes megragadni Isten teljességét. Így tehát még a legalaposabb és legszorgalmasabb kutatás után is maradhatnak megválaszolatlan kérdéseink. Biztosak lehetünk abban, hogy az örökkévalóság mérhetetlenül hosszú korszakain át csodálatos tanulmányokat folytathatunk majd az ő lényéről, és választ kapunk minden kérdésünkre.

Egy nagy probléma

„Várjunk csak!” – mondhatja valaki. *„Ha a Biblia azt tanítja, hogy csak egy Isten van, hogy lehet, hogy három személy alkotja?”*

A Szentírás egyértelműen kijelenti, hogy egyetlen Isten van. A zsidók több mint 3000 éven keresztül hirdették, amit 5Mózes 6:4-ben így olvasunk: *„Halld, Izráel: az Úr, a mi Istenünk egy Úr!”* Ez a szent szövegrész a héber shema¹ nevet kapta az első szó után. A hithű zsidók századokon át nagy becsben

1 A zsidók hitvallása (ejtsd: söma) – a fordító megjegyzése.

tartották, és kívülről idézték.

Ésaiás feljegyezi Isten önmagáról mondott bizonyágtételét: „Így szól az Úr, Izráelnek királya és megváltója, a seregeknek Ura: Én vagyok az első, én az utolsó, és rajtam kívül nincsen Isten... Hát van-e rajtam kívül Isten? Nincs kőszál, nem tudok!” (Ésa 44:6, 8) Jézus szintén tanított „az egyedül igaz Isten”-ről János 17:3-ban. Pál pedig ezt írta az 1Timótheus 2:5-ben: „Egy az Isten...”

Amíg a hívők többsége egyetért ezzel az alapigazsággal, heves vita kíséri az egyháztörténelmet annak mélyebb vonatkozásait illetően. Hogyan értsük mindezt? Egy isteni személy van három különböző megnevezéssel? Vagy három különálló személy létezik, akik titokzatos módon egy lényben öltönek alakot? Jézus egyszerűen egy jó ember, teremtmény, aki megváltott minket, és egyedül csak az Atya az Isten?

Más vélemény szerint az Atya és a Fiú is isteni személyek, ám a Szentlélek csupán az a személytelen erő, amely teljesíti kettejük parancsát. Kivétel nélkül mindegyik említett elképzelésnek megvannak a maga követői. Vizsgáljuk meg, milyen alapon nyugszanak ezek a vélemények, és hasonlítsuk össze azzal, amit a Biblia mond!

Egyedül Jézus?

A III. században egy Rómában élő líbiai pap, Sabellius azt tanította, hogy Isten egy személy különböző megnevezésekkel. Ez az irányzat a modalizmus. Ekképpen az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten különböző jogosultságait jeleníti meg, amely minden időben attól függ, hogy ő milyen módon kíván kapcsolatot teremteni az emberrel. Hasonlíthatjuk ezt a vízhez, ahogyan az lehet szilárd, folyékony és légnemű is.

A korabeli egyház kiközösítette Sabelliust, mert felismerték, hogy tanítása ellentétben áll a Bibliával. Az Istenség nem három szerep, amit egyetlen személy játszik. Sabelliusnak azonban ma is élnek hívei, akik az „egyedüliség” vagy „egyedül Jézus” doktrínájának követőiként ismertek. Ez a tanítás azt állítja, hogy Jézus Krisztus nemcsak Fiú, hanem ő az Atya és a Szentlélek is. Ennek megerősítésére hozzák fel Ésaiás 9:6-ot, amely a Messiást illetve a megígért Fiút úgy említi, mint „örökkévaló Atyát”.

Az „egyedüliség” doktrínája azonban figyelmen kívül hagyja azt a bibliai tényt, hogy a Fiú az Atya Isten lényének kinyilatkoztatójaként jött a Földre, ami lelki vakságban tapogatózik. Jézus a Gecsemánében így imádkozott Atyjához: „És most te dicsőíts meg engem, Atyám, temagadnál azzal a dicsőséggel, amellyel bírtam tenálad a világ létele előtt. Megjelentettem a te nevedet az embereknek, akiket e világból nékem adtál: tiéid voltak, és nékem adtad azokat, és a te beszédedet megtartották.” (Jn 17:5-6) Egyedül Jézus tudta bemutatni az Atyát, mert ő az Atya „valóságának képmása” (Zsid 1:3) Lukács 10:22-ben pedig azt olvashatjuk, hogy csak a Fiú tudja, kicsoda az Atya.

Így amikor a tanítványok megkérdezték Jézust, hogy milyen az Atya, ő elmondhatta: „aki látott engem, látta az Atyát” (Jn 14:9). Az Üdvözítő tökéletesen tükrözte az Atya jellemét, ezért viselhette az „örökkévaló Atya” nevet. Ennek egy másik magyarázata pedig az, hogy a világ és minden, ami benne van, Krisztus által teremtett. Következésképpen Jézus valós értelemben a mi Atyánk (Zsid 1:2; Jn 1:3).

A Bibliában Ésaiás 9:6 az egyetlen olyan igevers, amely Jézust Atyának nevezi. Figyeljük meg, hogy Krisztus önmagát még a következő nevekkel említi: embernek Fia, testvérünk, pásztorunk és főpapunk. Egy tanítást egyetlen igeversre alapozni ugyanolyan balgaság, mint házat építeni egyetlen szál kerítésleccen. A Biblia újra és újra elválasztja az Atya és a Fiú fizikai létét egymástól. Mialatt Krisztus a Földön volt, így szólt Atyjához: „Mennyei Atyám” (Mt 10:32). Imáit mindig a menny felé küldte, és kifejezte, hogy az Atya saját akarattal rendelkezik „mondván: Atyám, ha akarod, távoztasd el tőlem e poharat; mindazáltal ne az én akaratom, hanem a tiéd legyen!” (Lk 22:42); „És kiáltván Jézus nagy szóval mondta: Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet! És ezeket mondván meghalt.” (Lk 23:46) Majd ezután meghalt és feltámadt, a mennybe ment, és „az Isten jobbára ült” (Rm 8:34). Ez is azt mutatja, hogy az Atya külön jelenléttel rendelkezik.

Jézus 80 alkalommal jelentette ki, hogy ő nem az Atya. Míg céljukat és eredetüket tekintve mindig egyek maradnak, egyértelmű, hogy személyüket tekintve különböznek egymástól. Az Atya néhányszor a mennyből szólt Jézushoz: „És ímé, egy égi hang ezt mondta: Ő az én szeretett fiam, akiben én gyönyörködöm!” (Mt 3:17) – Ha a Fiú és az Atya nem két különálló személy, akkor Jézus bizony képzett hasbeszélő...

Isteni személy-e Jézus?

Az emberek egy másik csoportja megkérdőjelezi, hogy Jézus valóban rendelkezik az örök Isten minden jellemvonásával. Ez az elgondolás a IV. századi Alexandriában élő pap, Arius tanításában gyökerezik, aki eltérő módon tekintett Istenre. Azt vallotta, hogy minden mást megelőzően az Úr egy fiút teremtett, aki nem egyenlő az Atyával, és tőle eltérően nem is örökkévaló. Az arianizmus néven ismert irányzat szerint Jézus Krisztus természetfeletti teremtmény: félig ember, félig pedig isten. Megint mások ennek az elméletnek egy kevésbé kiforrott változatát képviselik, miszerint az idők kezdetén az Atya Isten egyfajta intim kozmikus kapcsolatba került a Szentlélekkel, és így született meg Jézus. Azzal támasztják alá ezt az állításukat, hogy másképp nem nevezhetnénk őt Fiúnak.

Ám ez a felfogás teljesen ellentétes az Újszövetség tanításával, ami Jézust úgy mutatja be, mint örökkévaló Teremtőt és nem teremtményt (Jn 1:1-4). Ha a Szentírásban található Istenre vonatkozó meghatározásokat összevetjük a Megváltóról szóló feljegyzésekkel, láthatjuk, hogy Jahve tulajdonságaival Jézus is éppúgy rendelkezik. Figyeljük meg a következő példákat:

- Krisztus öröktől fogva létezik (Jn1:1-4; 14:6); egyedül Istennek van élete önmagában (Zsolt 90:2).
 - Jézus azt mondja magáról, hogy örökkévaló. „*Én vagyok az alfa és az ómega, a kezdet és vég, ezt mondja az Úr, aki van és aki volt és aki eljövendő, a Mindenható.*” (Jel 1:8)
 - Az Üdvözítő örökkévaló és örök élete van (1Jn 5:11-12, 20).
 - Jézus mindenható (Jel 1:8).
 - Mindent ő alkotott (Jn 1:3). „*Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.*” (1Móz 1:1) „*Mert őbenne teremtett minden, ami van a mennyekben és a földön, láthatók és láthatatlanok, akár királyiszékek, akár uraságok, akár fejedelemségek, akár hatalmasságok; mindenek őáltala és őreá nézve teremtettek.*” (Kol 1:16)
 - Maga az Atya nevezi Jézust Istennek. „*Ámde a Fiúról így: A te királyiszéked, ó, Isten, örökkön örökké. Igazságnak pálcája a te országodnak pálcája.*” (Zsid 1:8)
 - Az Üdvözítő képes megbocsátani a bűnt (Lk 5:20). A Biblia azt mondja, hogy csak Isten bocsáthatja meg a bűnt (Ésa 43:25).
 - Jézus elfogadta az imádatot, amely a Tízparancsolat szerint egyedül a Mindenhatót illeti meg (Mt 14:33). „*Mikor pedig mentek, hogy megmondják az ő tanítványainak, imé, szembejött ővelük Jézus mondván: Legyetek üdvözölve! Azok pedig hozzájárulván megragadták az ő lábait, és leborultak előtte.*” (Mt 28:9) Amikor a feltámadt Megváltóval találkozott a megtért kétkedő, Tamás így tett hitvallást róla: „*Én Uram és én Istenem!*” (Jn 20:26-29)
 - Még az angyalok is imádattal hódolnak a Fiúnak. „*Viszont mikor behozza az ő elsőszülöttét a világba, így szól: És imádjá őt az Istennek minden angyala.*” (Zsid 1:6)
 - A Szentírás azt is tanítja, hogy egyedül Isten ismeri az emberi szív gondolatait (1Kir 8:39). Jézus mindig tudta, mit gondoltak az emberek, „*mert tudta, mi volt az emberben*” (Jn 2:25). „*Látta Jézus Nátánaelt őhöz menni, és mondta felőle: Imé, egy igazán izráelita, akiben hamisság nincs.*” (Jn 1:8)
 - A Szentlélek által ő mindenütt jelenvaló: „*Mert én veled vagyok és senki sem támad reád, hogy néked ártson; mert nékem sok népem van ebben a városban.*” (Csel 18:10)
 - Jézus hatalmas arra, hogy életet adjon, még önmagának is. Erre példa a feltámadása. „*Senki sem veszi azt el éntőlem, hanem én teszem le azt önmagamtól. Van hatalmam letenni azt, és van hatalmam ismét felvenni azt. Ezt a parancsolatot vettem az én Atyámtól.*” (Jn 10:18) „*Mondta neki Jézus: Én vagyok a feltámadás és az élet: aki hisz énbenem, ha meghal is, élni fog...*” (Jn 11:25)
- Ezért Isten elsődleges jellemvonásai alapján, melyek mindegyike Jézus Krisztusra is vonatkozik, egyértelmű, hogy a Fiú örökkévaló Isten.

Ellenségei tudták

Még ellenségei is megértették és elismerték Jézus állítását, miszerint ő egyenlő az Atya Istennel. Amikor merészen kinyilvánította: „*Én és az Atya egy vagyunk*”, a zsidó vezetők felháborodtak, és meg akarták ölni. Világosan megértették, hogy Jézus Istennek mondta magát. „*Én és az Atya egy vagyunk... Feleltek neki a zsidók mondván: Jó dologért nem kövezünk meg téged, hanem káromlásért,*

tudniillik, hogy te ember létedre Istenné teszed magadat.” (Jn 10:30, 33)

A zsidók meg akarták őt kövezni, amikor Jahve önmagától való létezését tulajdonította magának. Az égő csipkebokorban Isten a nagy „*Vagyok*”-ként mutatkozott be Mózesnek. Jézus ezeket a szavakat szólta: „*Bizony, bizony mondom néktek: Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok. Köveket ragadtak azért, hogy reáhajgálják; Jézus pedig elrejtőzködött, és kiment a templomból átmenvén közöttük; és ilyen módon eltávozott.*” (Jn 8:58-59)

A zsidók azt is megértették, hogy Krisztus egyenlővé tette magát Istennel, amikor ezt mondta: „*Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom. Emiatt aztán még inkább meg akarták őt ölni a zsidók, mivel nemcsak a szombatot rontotta meg, hanem az Istent is saját Atyjának mondta, egyenlővé tévén magát az Istennel.*” (Jn 5:17-18)

Ezeket a bibliai szövegeket olvasva három következtetést vonhatunk le. Először: Jézus örült volt, amikor ezeket a felháborító kijelentéseket tette. Másodszor: hazug volt. – Ezek közül egyiket sem tudjuk elfogadni. A harmadik lehetőség, hogy a teljes igazságot szólta. Egy keresztény számára, aki elfogadja Krisztus helyettes áldozatát a kereszten, a harmadik lehetőség az egyetlen, amely tartható. Egy hazug, megtévesztő ember nem lehetne a mi Megmentőnk.

Középkori tévedés?

Talán a legszeleesebb körben elfogadott keresztény tanítás Istentről a „hármasság” tana. Ez a népszerű felfogás azt tanítja, hogy az Istenséget három különálló személy alkotja, akik együtt léteztek és léteznek az idők kezdetétől fogva. Az Atya, a Fiú (Jézus Krisztus) és a Szentlélek külön-külön eredendő, öröktől létező és nem kapott étellel bír. Mindhárman egyenjogú isteni személyek, és egyik természetüket, jellemüket és céljukat tekintve. Nem három „isten”-ről van szó, hanem egy Istentről három különböző személyben egyesülve. Néhányan a Szentháromság tanát az eretnkséggel hozzák összefüggésbe, mert azt állítják, hogy az önfejű középkori egyház vezette be. Lényegében a hármasság katolikus felfogásától távol akarta tartani magát az a néhány protestáns vezető, akik a XIX. századtól kezdve a biblikusabb „Istenség” kifejezést használták, amikor a három isteni személyről beszéltek.

Am csupán amiatt, hogy egy hitehagyott egyház hisz a hármasságban vagy bármilyen más hasonló tanban, nem teszi azt a Bibliával ellenkezővé. A fordítottja is igaz. Csak attól még nem válik igazzá egy álláspont sem, hogy a korai egyház valamelyik képviselője hangoztatja azt. Még maguk az apostolok is félreértelmezték Jézus első eljövételének természetét. Attól igaz egy tantétel, hogy bibliai megerősítést nyer, és nem az adja az igazságtartalmát, hogy ki hirdeti vagy ki veti el azt.

Az Ószövetséget, mely szintén az Istenség hármasságát hirdeti, hosszú idővel a keresztény egyház – legyen az igaz vagy hitehagyó – születése előtt írták. Ésaiásnál a Megváltó, aki az Újszövetség szerint Jézus Krisztus (Gal 4:4-5), kijelenti, hogy az Atya Isten és az ő Lelke küldték el őt megváltói szolgálatának teljesítésére (Ésa 48:16-17).

Sokan úgy vélik, hogy amiért a latin „trinitas”-ból (hármasság) származó „Szentháromság” szó nincs a Bibliában, a hármasság egységet alkotó Istentről szóló tanítás sem lehet igaz. Nézzük azonban a „millennium” kifejezést, amely „ezer év”-et jelent. Bár ez sem bukkan föl a Jelenések 20. fejezetében, mégis ezt használjuk a Föld 1000 éves pihenésének leírására Jézus visszatérése után. Egy tanítás nem lesz kevésbé igaz attól, hogy a Szentírás nem használ plusz bibliai kifejezést annak leírására. Ez érvényes a Szentháromság, a második eljövétel, a vizsgálati ítélet és egy sor más lényeges kifejezésre is.

Egy Isten, három személy

Isten nevei az ő természetének jellemző tulajdonságai. Van egy általa régóta létrehozott szokás, miszerint egy személy jellemét különböző nevek mutatják be. Jákób rászolgált a „csaló” elnevezésre, amikor hazudott, mert testvérétől, Ézsautól el akarta lopni az atyai áldást (1Móz 27:35-36). Megtérésekor Jákób küzdött az angyallal, és addig nem engedte el őt, amíg el nem nyerte Isten áldását. Ekkor nevét az Úr Izráelre változtatta, amelynek jelentése: „Isten hercege” (1Móz 32:26-28).

Hasonlóan Isten nevei, melyek Mózes első könyvében és más helyeken találhatók a Szentírásban, hosszú oldalakban mutatják be Teremtőnk. „*És mondta Isten: Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra; és uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, a barmokon, mind az egész*

földön és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon.” (1Móz 1:26) Az Istenre itt használt héber szó az „Elohim”. Ez egy olyan többes számú főnév, amelyet az Ószövetség több mint 2700-szor alkalmaz. Az ihletett szerzők tehát tízszer többször használták az Úr említésekor az „Elohim” alakot, mint annak egyes számát, az „El” megnevezést. Még az ószövetségi Dániel könyvében is két különálló személyként látjuk az Atyát és a Fiút. *„Láttam éjszakai látásokban, és ímé, az égnek felhőiben mint valami ember Fia jött; és ment az Öregkorúhoz, és elébe vitték őt.”* (Dán 7:13) Jézust, az embernek Fiát szemléltethetjük, amint az Öregkorú elé járul, aki egyértelműen maga az Atya Isten.

Az Újszövetség irataiban is fellelhetjük az egy Isten, három egységes, teljesen isteni személy felfogását. Pál apostol így ír a három isteni személyről: *„Egy a test és egy a Lélek, miképpen elhívásokatoknak egy reménységében hívattatok is el; egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség; egy az Isten és mindenknek Atyja, aki mindenknek felette van és mindenk által és mindnyájatokban munkálkodik.”* (Ef 4:4-6)

Pál gyakran hivatkozott az Istenség három különálló személyére. *„Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme, az Istennek szeretete és a Szentléleknek közössége mindnyájatokkal. Ámen.”* (2Kor 13:13) *„Mennyivel inkább Krisztusnak a vére, aki örökkévaló Lélek által önmagát áldozta fel ártatlanul Istennek: megtisztítja a ti lelkiismereteket a holt cselekedetektől, hogy szolgáljatok az élő Istennek.”* (Zsid 9:14)

A Jelenések könyve a három isteni személy bemutatásával kezdődik. *„János a hét gyülekezetnek, amely Ázsiában van: Kegyelem néktek és békesség attól, aki van, aki volt és aki eljövendő; és a hét lélektől, amely az ő királyiszéke előtt van és Jézus Krisztustól, aki a hű tanúbizonyosság, a halottak közül az elsőszülött és a föld királyainak fejedelme. Annak, aki minket szeretett, és megmosott bennünket a mi bűneinkből az ő vére által, és tett minket királyokká és papokká az ő Istenének és Atyjának: annak dicsőség és hatalom mindörökkön örökké! Ámen.”* (Jel 1:4-6)

Mindezekon kívül Jézus keresztségének leírásánál is egyértelműen három különálló személyt látunk. *„És Jézus megkeresztelkedvén azonnal kijött a vízből; és ímé, az egek megnyilatkoztak néki, és ő látta az Istennek Lelkét alájönni mintegy galambot és őreá szállani. És ímé, egy égi hang ezt mondta: Ő az én szeretett fiam, akiben én gyönyörködöm.”* (Mt 3:16-17)

Amennyiben Jézus az Istenség egyetlen személye, honnan jött a hang, amely kijelentette: *„Ő az én szeretett Fiam”*? Ő volt a mennyből jövő hang, az égből alászálló galamb és a folyóparton testben is jelen volt, mintegy háromfelé osztva magát? Nem. Ez nem egyszerűen egy ügyes hókuszpókusz csak, hanem egy fejedelmi újraegyesülés, mely feltárta a Szentháromság igazságát. Ezen felül a hatalomban osztozó három isteni személy bízott meg minket a keresztség szolgálatával is: *„Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népet, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.”* (Mt 28:19)

Egység vagy számszerűség?

A legtöbb zavar abban a témában, hogy az Istenséget hány lény alkotja, az „egy” szó félreértéséből ered. Ez a Bibliában nem minden esetben jelent számszerű mennyiséget. A Szentírás alapján ez a szó gyakran az egységet jelenti.

Ezt az alapelvet a Biblia már egészen korán elénk tárja. *„Annakokáért elhagyja a férfi az ő atyját és az ő anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek egy testté.”* (1Móz 2:24) Az egy test itt nem arra utal, hogy a házasság után a férfi és a nő egy emberré olvad össze, hanem sokkal inkább arra, hogy egy családban egyesülnek. Jézus imádkozott, hogy az apostolok egyek legyenek ezt mondván: *„És én azt a dicsőséget, amelyet nékem adtál, önekik adtam, hogy egyek legyenek, amiképpen mi egy vagyunk: Én öbennük és te énbennem: hogy tökéletesen egyé legyenek, és hogy megismerje a világ, hogy te küldtél engem, és szeretted őket, amiként engem szerettél.”* (Jn 17:22-23)

Szükséges szem előtt tartanunk, hogy amikor Mózes az „egy az Isten” kinyilatkoztatást tette, Izráelt politeista vagyis többistenhitű nemzetek vették körül. Ők sok istent imádtak, akik versengések és jelentéktelen civakodások állandó résztvevői voltak (5Móz 6:4). Az igaz Isten, aki a Teremtő, három különálló lény, akik tökéletesen egyek küldetésükben, ami pedig nem más, mint teremtményeik megmentése és megtartása. Mivel a Lélek az Atya és a Fiú akarátát hajtja végre, ez az ő akarata is.

„Mert hárman vannak, akik bizonyosságot tesznek a mennyben, az Atya, az Ige és a Szentlélek: és ez a három egy.” (1Jn 5:7) Kétségkívül igénybe veszi gondolkodásunkat, ha meg akarjuk ragadni az egy

Istent „Őt”, aki ugyanakkor „ők” is. Az egy Istent alkotó Atya, Fiú és Szentlélek, a három személy olyan, mint egy kötél, amelynek három szála egybefonódik.

Isten megnyilvánulása a természetben

Bár semmi sincs a Földön, ami Istent megfelelően és méltóképpen le tudná írni, Pál kijelentése a Róma 1:20-ban segít ebben: „Mert ami Istenben láthatatlan, tudniillik az ő örökkévaló hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva az ő alkotásaiból megértetvén megláttatik; úgy, hogy ők menthetetlenek.” A teremtésben is egyértelmű az az igazság, hogy Isten két nem látható (Atya és Lélek) és egy látható személynek (Jézus) a hármassága.

A világegyetemet három dolog alkotja: tér, anyag és idő. E három közül csak az anyag látható. A tér alkotóelemei a hosszúság, magasság és szélesség. Mindegyik dimenzió önmagában különálló és megkülönböztetett, mégis csak a három együtt alkotja a teret. Ha például kivesszük a magasságot, a tér megszűnik létezni. Az idő is hármasság: a múlt, a jelen és a jövő együttese. Ezek közül a múlt és a jövő láthatatlanok, a jelen pedig látható. Mindegyik létezik önmagában, de csakis a három együtt hozza létre az időt. Az ember is hármasság – testi, lelki és szellemi összetevőkkel. Itt is az a jellemző, hogy kettő láthatatlan (lelki és szellemi), egy pedig látható (testi). Minden élő szervezet alapvető szerkezeti elemei a sejtek. Minden szerves élet sejtek összessége, melyek három alapelemből állnak: a külső fal, a citoplazma és a mag. (Hasonlóan egy tojáshoz: héj, fehérje és sárgája.) A sejt elhal, ha bármelyik alkotórészét eltávolítjuk.

Mindegyik említett példában láthatjuk, hogyha a három alkotóelem közül bármelyiket is elveszünk, ez az egész elmúlásához vezet. Ugyanúgy az Istenség három különálló személye az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Külön-külön mindegyik Isten (Ef 4:6; Tit 2:13; Csel 5:3-4). Mégis Isten egy. Ha bármelyik isteni személyt kivesszük a hármasságból, az lerombolja az egész egységét.

Maga az evangélium elénk tárja hármójuk kölcsönös függését. A templomnak három helye volt: a pitvar, a szentély és a szentek szentje. A megváltás három lépcsőfoka: a megigazítás, a megszentelés és a megdicsősítés. Ésaías6:3-ban az Isten trónja körül álló angyalok háromszor kiáltják: „Szent, szent, szent” – az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek.

A félreértés forrása

Azok írásmagyarázata, akik elvetik a hármasságot, és Jézust egy „kisebb Isten”-nek festik le, alapvető hiba eredménye – nem értik tisztán a megtestesülést. Jézus, Isten Fia félretette és eltakarta istenségének teljességét, amikor a Földre jött. Másképpen hogyan is élhetett Istenként az emberek között?

„Mert ami a törvénynek lehetetlen volt, mivelhogy erőtlén volt a test miatt, Isten az ő Fiát elbocsátván bűn testének hasonlatosságában és a bűnért, kárhoztatta a bűnt a testben.” (Rm 8:23)

„Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztusnak jótéteményét, hogy gazdag lévén szegénnyé lett érettetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.” (2Kor 8:9)

„Annakokáért az az indulat legyen bennetek, mely volt Krisztus Jézusban is, aki mikor Istennek formájában volt, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő az Istennel egyenlő, hanem önmagát megüresítette, szolgai formát vévén föl emberekhez hasonlóvá lévén; és mikor olyan állapotban találtatott, mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén halálig, még pedig a keresztfának haláláig.” (Fil 2:5-8)

Világosan látjuk, hogy Jézus testlétele előtt és után is teljes isteni dicsőséget sugároz. „És most te dicsőíts meg engem, Atyám, tegagadnál azzal a dicsőséggel, amellyel bírtam tenálad a világ léte előtt.” (Jn 17:5) „Azt azonban látjuk, hogy Jézus, aki egy kevés időre kisebbé tétetett az angyaloknál, a halál elszenvedéséért dicsőséggel és tisztességgel koronáztatott meg, hogy az Isten kegyelméből mindenkiért megízlelje a halált.” (Zsid 2:9)

Ha a Fiú Isten nem takarta volna el dicsőségét, amikor a Földre jött, az ember nem lett volna képes elviselni ragyogó jelenlétét, és még kevésbé tanulhatott volna Jézus példájából.

Ki a feljebbvaló?

Most merészkedjünk egy kicsit mélyebbre a szentség témájában! Amint komolyan gondolkozni kezdünk az Istenség titkán, észrevesszük, hogy van egyfajta rend a Szentháromságon belül a tekintélyt illetően. Meg kell értenünk, hogy amíg mindhárom isteni személy egyforma a hatáskörét és tulajdonságait illetően, egyenlők hatalomban és dicsőségben, az Atyát ismerik el abszolút tekintélynek. „*Ti pedig Krisztusé, Krisztus pedig Istené.*” (1Kor 3:23) „*Akarom pedig, hogy tudjátok, hogy minden férfinak feje Krisztus; az asszonynak feje pedig a férfi; Krisztusnak feje pedig az Isten.*” (1Kor 11:3) A Fiú dicsőségét, hatalmát és trónját, minden bírói előjogát az ítélkezésben az Atyától kapja (Jn 3:35; 5:22). Az Atya Isten volt az, aki „adott” a Fiúnak. Bár talán semmi rossz nincs abban, ha a Fiúhoz vagy a Lélekhez imádkozunk, a Biblia soha nem mondja ezt nekünk. Helyette arra tanít, hogy az Atyához fohászkodjunk Jézus nevében. Ám csak azért, mert az Atya tűnik a fő tekintélynek, ez semmi esetre sem von le semmit sem Jézus és a Lélek istenségéből. Ha ez így lenne, akkor egy tizedesről is mondhatnánk, hogy nem ugyanolyan katona, mint egy őrmester.

Az Istenség három személye között soha nem láthatunk versengést az elsőségért vagy elismerésért, nem tapasztalhatjuk a másiktól nagyobb hatalomra való törekvést. Ennek éppen az ellenkezője igaz. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek mindig egymást nyilatkoztatják ki és dicsőítik meg. Az Atya célja megdicsőíteni a Fiút. A Fiú azért él, hogy dicsőséget adjon az Atyának és a Lélek azért, hogy dicsőítse az Atyát és a Fiút (Jn 17:1, 5; 16:14; 13:31-32).

Barát vagy személytelen erő?

Hibát követnénk el, ha ezt a fennkölt témát anélkül hagynánk, hogy egy további torzulásra felhívni a figyelmet a Szentháromsággal kapcsolatban. Őszinte keresztény emberek egy másik csoportja úgy tartja, hogy míg az Atya és a Fiú két valóságosan különálló személy, a Szentlélek csupán egy kozmikus erő vagy lényeg – személytelen erőcsatorna vagy eszköz, ami teljesíti az Atya és a Fiú parancsát.

El tudjuk fogadni, hogy a Szentlélek az Istenség legnehezebben magunk elé képzelhető és meghatározható tagja. Helyenként Szent Szellemként is emlegetik, ami az emberek elé egyfajta „kísérteties” képet fest. A Szentírás sok mindenhez hasonlítja – a széltől a tüzig, de galambhoz és vízhez is. Sőt még védőügyvédként is emlegeti!

Ám ha közelebbről megvizsgáljuk a Szentlélek különböző jellegzetességeit, azonnal láthatjuk, hogy minden olyan vonással rendelkezik, ami bizonyítja, hogy önmagában létező, intelligens személy.

A Szentlélek vezet és irányít: „*De mikor eljön az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra. Mert nem önmagától szól, hanem azokat szólja, amiket hall, és a bekövetkezőket megjelenti néktek.*” (Jn 16:13) Igaz, hogy egy térkép vagy egy GPS is útba tud igazítani, de ezeket senki nem illeti az „ő” megnevezéssel. Egyszerű lett volna Jézus számára azt mondani: „Amikor »az« eljön”, ám a Megváltó több mint 15 alkalommal használja a Szentlélekre az „ő” névmást. Miért személyesítette meg Isten a saját magában rejlő erőt olyan fokig, hogy annak érzelmei, gondolatai, sőt független szava, beszéde is van?

A Szentlélek vigasztal is: „*És én kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké.*” (Jn 14:16) Soha életemben nem láttam, hogy egy magányos gyermek egy porszívóhoz szaladt volna oda ölelésért. Csak gondolkodó lény képes vigasztalni. Jézus a mennybemenetele előtt megígérte, hogy másik segítőt küld. A »paraclete« görög kifejezés sokoldalú személyes szolgálatot jelöl. A Szentlélek tanácsos, vigasztaló, pártoló, segítő, jótevő, szövetséges és támogató (Jn 14:16-17, 26; 15:26-27; 16:7-15). Ezek mind olyan jellegzetességek, amelyek általában egy személyhez vagy baráthoz tartoznak. Amennyiben a Szentlélek egyszerűen csak Isten cselekvő ereje, akkor a János evangéliuma 16:7-8 értelmetlen számunkra: „*De én az igazat mondom néktek: Jobb néktek, hogy én elmenjek: mert ha el nem megyek, nem jön el hozzátok a Vigasztaló: ha pedig elmegyek, elküldöm tihozzátok. És mikor eljön, megfeddi a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében.*” Ebből a szövegből egyértelműen kitűnik, hogy a Szentlélek személyes jelenléte Jézus mennybemenetele után lett valóságos. Ha a Szentlélek csak energia, egyszerűen nincs rá logikus magyarázat, hogy miért nem jött el már Jézus távozásáig.

A Szentlélek megszomorítható (Ef 4:30). A gépkocsik sok sajátos és egyéni jellemzővel bírnak. Időnként még úgy is tűnhet, hogy „személyiségük” van. A járművek nem szomorkodnak, nem is beszélnek. A Szentlélek viszont igen. „*Mondta pedig a Lélek Filepnek: Járulj oda és csatlakozzál*

ehhez a szekérhez!” (Csel 8:29) Léteznek olyan számítógépes programok, amelyek reprodukálják a beszédet, ám képtelenek ihletett gondolatok létrehozására. Viszont a Szentírás minden szavát a Szentlélek ihlette (2Pt 1:21).

A Jelenések könyve 1:4-5-ben olyan imát is olvashatunk, amely az Atyától, a Fiútól és a Szentlélektől jövő kegyelemért és békeségért hangzik el. Fel kell tennünk a kérdést! Vajon János említette volna a Leleket az Atya és a Fiú mellett, ha nem tulajdonított volna neki ugyanolyan isteni értelmet, mint a másik kettőnek?

Ha a Szentlélek csak egy isteni erő, akkor miért mondja a Biblia sokkal durvább megnyilvánulásnak a Szentlélek elleni káromlást, mint Jézus megtagadását? *„Azt mondom azért néktek: Minden bűn és káromlás megbocsáttatik az embereknek; de a Lélek káromlása nem bocsáttatik meg az embereknek. Még aki az ember Fia ellen szól, annak is megbocsáttatik; de aki a Szentlélek ellen szól, annak sem ezen, sem a más világon meg nem bocsáttatik.”* (Mt 12:31-32) A káromlás meghatározása: „Isten elleni megvető és szentségtelen cselekedet, kijelentés vagy írás.” Csak ennek az egyszerű következtetésnek az alapján is egyértelmű, hogy a Szentlélek – Isten! Ezért mondta Péter, hogy aki a Szentlelket becsapja, Istennek hazudik (Csel 5:3-4). A Szentlélek tanú is (Zsid 10:15). A világ bármely bíróságán csakis élő személyek tanúskodhatnak. Végül a Szentlélek önálló gondolkodással is bír (Rm 8:27).

Mindezekből világosan láthatjuk, hogy a Szentlélek nem csupán egy erő, hanem az Istenség harmadik személye. Bár egy lélek, mégis minden olyan jellemvonással rendelkezik, amivel egy személyiség. Ő egyszerűen olyan lény, aki beszél, tanít, vezet, döntéseket hoz, tanúskodik, vigasztal és szomorúságot is érez. *„Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme, az Istennek szeretete és a Szentléleknek közössége mindnyájatokkal. Ámen.”* (2Kor 13:13)

A keresztről sugárzó szeretet

Az evangélium az isteni Háromság igazságát hirdeti. János szerint az Atya Isten úgy szerette a világot, hogy elküldte a Fiú Istent, hogy a Szentlélek Istentől újjászülethessünk (Jn 3:8, 13, 16-17).

A Golgota hegyén nyer igazán magával ragadó értelmet a Szentháromság tantétele és válik jóval többé, mint csupán felekezeti kardoskodás. A Föld megteremtése előtt az isteni Háromság tanácskozott az ember lehetséges lázadásával és bukásával kapcsolatban. Az előre ismerés képességével látta az Úr, hogy a bűn erőszakos volta milyen szörnyű rettegés és megfélemlítés okozója lesz. Akkor, még az ember teremtését megelőzően eldöntötték, hogy Jézus elhagyja majd a trónt és a mennyei kiváltságokat, és az emberiség helyettese lesz. Jézus volt *„a Bárány, aki megöletett e világ alapítása óta”* (Jel 13:8; 1Pt 1:19-20).

Ha Jézus csak egy teremtett szuperlény volt, az ember megváltásáért elszenvedett halála nem több egy értünk életét adó angyalénál. Ha Krisztus nem Isten önmagában, akkor egy angyal vagy bármely más büntelen lény megfelelt volna erre a célra. Ez gyakorlatilag alátámasztotta, illetve helyt adott volna Sátán vádjának, miszerint Isten önző. Önmaga helyett csak egy teremtményt hajlandó feláldozni.

Szakadás a Szentháromságban

Egy másik kérdést is fontos átgondolnunk: a bűn hatása, hogy elszakadunk a Teremtőnkől (Ésa 59:2). Az emberi faj romlottságát és bűneit a Fiú Isten vette magára (Ésa 53:6). Amikor a keresztre feszített Jézus bűneinkért szenvedett, lényének minden izomrostját és idegszálát szétszakította ez a rettenetes helyzet. Az Atyával és a Lélekkel való örök kapcsolata megszakadt, és Megváltónk haláltusájában így kiáltott fel: *„Én Istenem (az Atyához), én Istenem (a Lélekhez), miért hagytál el engem?”* (Mt 27:46). Ha csak egy személyből állna az Istenség, Jézus nem érezte volna az elszakadás gyötrelmes kínját, ami megtörte a szívét.

Egyik részről a megváltási terv igazi kockázata az volt, hogy az ember rosszul választ, és örökre elvész. Másrészt pedig az a tény, hogy Jézus vállalta értünk bűneink elhordozását a kereszten, szakadással fenyegetett a Háromságon belül. Ha a Fiú bünt követett volna el, ő, valamint az Atya és a Lélek egysége megtört volna. A Mindenható Jóság a mindenható gonoszság felett szánakozott volna. Mi történt volna a teremtett világok el nem bukott lakóival? Kit láttak volna igaznak? Egyetlen bűn az

Istenséget és az egész világegyetemet is kozmikus káoszba sodorta volna. Egy ilyen csapás megrázó erejű. – Isten azonban továbbra is hajlandó volt vállalni a kockázatot az ember megváltásának érdekében.

Összegzés

Isten nagyszerű gyermeke, Augustinus egyszer az óceán partján sétált. Gondolataiban ott kavargott a Szentháromság tanítása. Eközben egy kislány lett figyelmes, aki egy kagylóhéjjal a kezében fel-alá szaladgált. Megtöltötte vízzel a kagylót, majd a vizet egy rák által a homokba vájt üregbe öntötte. „Mit csinálsz itt, te fiú?” – kérdezte Augustinus. „Megpróbálom az óceán vizét áttölteni ebbe a lyukba.”

Augustinus megtanulta a leckét. Ahogy továbbhaladt, ezt mondta magában: „Pontosan ezt próbálom én is, most már látom. Az idő határán állva végtelen dolgokat igyekszem beletölteni ebbe a kis véges elmébe.” Tanuljunk mi is ebből a példából! Nyugodt szívvel hagyjuk meg Istennek, amit még nem tudunk. Elbizakodottság és ostobaság lenne úgy tenni, mintha mi mindent értenénk a Mindenhatóról. *„Ó, Isten, gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége! Mely igen kikutathatatlanok az ő ítéletei és kinyomozhatatlanok az ő utai! Ó, Isten, gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége! Mely igen kikutathatatlanok az ő ítéletei és kinyomozhatatlanok az ő utai!”* (Rm 11:33) Ha úgy tudnánk mindent róla, ahogy egy genetikai kódot feltörünk, ő nem lenne többé Isten. Jézus megparancsolta követőinek, hogy az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében kereszteljenek.

A Szentírás egyértelműen rámutat, hogy az Istenséget nem lehet három Istenre szétválasztani, de ugyanúgy egy személlyé olvasztani sem. A három személy, aki egy, nemcsak megteremtett, de szeret is minket. Csodálatos tervet gondolt ki, hogy az elveszett világot megmentse a bűntől, hogy újjászüljön minket, és így az ő jelenlétében élhessünk egy örökkévalóságon át a Paradicsomban. *„Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme, az Istennek szeretete és a Szentléleknek közössége mindnyájatokkal. Ámen.”* (2Kor 13:13)